

UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNDE BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLI İLKOKULLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

PROBLEMS FACED BY TEACHERS WORKING AT PRIMARY SCHOOLS WITH COMBINED CLASSES IN THE PROCESS OF DISTANCE EDUCATION AND SUGGESTIONS FOR SOLUTIONS

Fatih YAZICI

MEB, fatihyazici81@hotmail.com; ORCID ID: 0009-0009-4331-0686

Murtaza KIRPIK

MEB, murtazakrpk@gmail.com; ORCID ID: 0009-0004-8982-3026

Nihat GÖK

MEB, nihatkok82@hotmail.com; ORCID ID: 0009-0003-9311-9739

Yasin SALMAN

MEB, yasinsalman703@gmail.com; ORCID ID: 0009-0002-8130-848X

Muammer GÜNDÜZ

MEB, 07muguu@gmail.com; ORCID ID: 0009-0007-9358-1543

Tuğba KIRBAŞ

MEB, tuba.7790@hotmail.com; ORCID ID: 0009-0004-6241-795X

77

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, uzaktan eğitimin birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan köy ilkokullarında nasıl uygulandığına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Ayrıca birleştirilmiş sınıflı köy ilkokullarında görev yapan öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri hakkında katılımcı sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemede amaçlanmıştır. Araştırma olgu bilim deseninde tasarlanmış nitel bir araştırmadır. Araştırmanın örneklemini 2022-2023 eğitim öğretim yılında farklı birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmaya 14 sınıf öğretmeni kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi ile belirlenmiştir. Sınıf öğretmenleri araştırmanın amaçları doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veri toplanmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler nitel veri analizine göre indirgenmiş ve bu verilerden alıntılar yapılarak betimsel analiz yolu ile çözümlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler özellikle birden çok sınıfla aynı anda ders yapmanın zorluklarından; öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyinin düşük olması, kazanımlar için zamanın yetersizliğinden, fiziksel yetersizliklerden, yeterli ödenek olmamasından, ailelerin yeteri kadar ilgili olmamalarından ve eğitim olan yetersiz bakış açılarından ve birden fazla sınıfın aynı ortamda yönetimin zor olduğundan yakınmaktadır. Ayrıca bu sorunların uzaktan eğitim sürecinde daha da fazlaştığını belirtmişlerdir. Elde edilen bulgular ışığında sorunların ortak olduğu belirlenmiş çözüm önerilerinde ortak karar bu tür sınıf uygulamalarının olabildiğince azaltılarak tek sınıf uygulamasının en sağlıklı eğitim ortamı olduğu belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Köy ilkokulları, birleştirilmiş sınıf, uzaktan eğitim.

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the opinions of classroom teachers about how distance education is implemented in village primary schools with unified classrooms. In addition, it is aimed to determine the opinions of the participant classroom teachers about the problems encountered by the teachers working in village primary schools with unified classrooms in the distance education process and their solution suggestions. The research is a qualitative research designed in phenomenology design. The sample of the research consists of classroom teachers working in primary schools with different combined classes in the 2022-2023 academic year. Fourteen classroom teachers were selected through convenience sampling method. In line with the aims of the research, data were collected with a semi-structured interview form. The data obtained from the interviews were

reduced according to qualitative data analysis and analysed through descriptive analysis by making quotations from these data. The teachers who participated in the research especially complained about the difficulties of teaching multiple classes at the same time; low level of students' readiness, insufficient time for acquisitions, physical inadequacies, lack of sufficient funds, insufficient interest of families and inadequate perspectives on education and difficulties in managing multiple classes in the same environment. In addition, they stated that these problems become more frequent in the distance education process. In the light of the findings obtained, it was determined that the problems were common and in the solution suggestions, it was stated that the common decision was to reduce such class applications as much as possible and that single class application was the healthiest education and training environment.

Keywords: Village primary schools, multigrade class, distance education

1. GİRİŞ

Türk Dil Kurumu (2022) uzaktan eğitimi “Öğrenci ile öğretmenin yüz yüze olmadan çeşitli iletişim araçları kullanılarak belli bir merkezden yapılan eğitim biçimi” şeklinde tanımlamıştır. Uzaktan eğitim var olan teknolojiden faydalanarak mekândan bağımsız olarak aynı anda veya farklı zamanlarda yapılan öğretim programları olarak tanımlanabilir. Çeşitli organizasyon biçimleri olan uzaktan eğitimde “e-öğrenme” olarak da adlandırılan öğrenci ile eğitici-öğretmen aynı etkileşim sağlarlarsa buna “senkron”, farklı zamanlarda (gecikmeli olarak) etkileşim içinde bulunurlarsa buna da “asenkron” öğrenme çevresi tasarımı denilmektedir (Jones ve Laffey, 2002). Göktaş, Gedik, Karoğlu ve Çağıltay’ın (2009) araştırmalarında Türkiye’de uzaktan eğitim Tanzimat döneminde halkın faydalanabilmesi için açılan dersleri takip edebilmelerini sağlamak amacıyla derslerin gazete vasıtasıyla insanlara ulaştırılması şeklinde olmuştur (Kaya, 2002).

Uzaktan eğitim konusunda Türkiye’de 1927 yılında gündeme geldiğini fakat; o dönemlerde halkın büyük kısmı okuma yazma bilmediği için uzaktan eğitimin gerçekleştirilemeyeceğini belirtmiş. 1956 yılına kadar, Ankara Üniversitesi’nde uzaktan eğitim uygulaması başlamıştır. İşman’a (2008) göre ise, Türkiye’de 1952 yılında radyo programlarıyla uzaktan eğitime başlanmıştır. Türkiye’de uzaktan eğitimin başlangıcına dair farklı görüş ve bilgiler bulunmaktadır. Geçmişe bakıldığında günümüzde bu konuda ne kadar çok yol aldığı gözlenebilmektedir. Günümüzde internet, tablet, bilgisayar, telefon gibi araçlarla uzaktan eğitim konusunda faydalanabilmektedir. Teknolojik imkânlar geliştikçe uzaktan eğitimde de bu gelişmenin yansımaları hep gözlenmiştir. Günümüzde ise internet vasıtası ile uzaktan eğitim sınıf ortamını aratmayan konforda, öğrenciyle öğretmenin sürekli iletişim halinde olduğu, geri dönütler alınabildiği bir lükse kavuşmuştur. Dersler kayıt altına alınarak istenildiği takdirde tekrar izlenebilmektedir. Ağır, Gür ve Okçu (2008), çalışmalarında uzaktan eğitimin gereklilikleri konusunda yaptıkları incelemelerde ortaya çıkan sonuçları, hızla gelişen teknoloji karşısında uzaktan eğitimin de bir gereksinim haline geldiği, bu gereksinimlerinde eğitim sistemlerinde değişiklik yapmayı mecbur kıldığını belirtmişlerdir. Türkiye’de de milli eğitim teknolojiyi takip ederek sınıfları akıllı tahtalarla donatmaya çalışmaktadır fakat bu projeler halen birleştirilmiş sınıflı köy ilkokullarına kadar uygulanamamıştır. Bu durum birleştirilmiş sınıflarda okuyan öğrenciler için görsel zenginliği, öğretmen motivasyonu gibi konularda dezavantaj oluşturabilmektedir. Uzaktan eğitim sürecinde son iki yılda özellikle birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda da tüm eğitim kademelerinde olduğu gibi uzaktan eğitim sürecini sağlıklı bir şekilde uygulamaya çalışmıştır. Tek öğretmenin birden çok sınıfı uzaktan eğitim sürecinde birçok alt yapı sorunu ile karşılaşmasına rağmen öğrencileri canlı derslerde buluşturmaya çalışmıştır. Bu imkânlara sahip olamayan öğrenci aileleri sadece televizyondan devletin sağladığı EBA uzaktan eğitim süreçlerinden faydalanabilmişlerdir. Tüm eğitim kademelerinde olduğu gibi birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan ilkokullarda da fırsat eşitsizliklerinin olduğu söylenebilir.

Türkiye’de yapılan bir çalışmada, insanların uzaktan eğitimi neden tercih ettikleri araştırılmış ve sonuçta, katılımcıların %28,02’sinin “bir üniversite diploması almak”, %24,1’inin “halihazırda çalışmakta oldukları iş yerinde yükselmek” ve yalnızca %2,85’inin maddi sebeplerle uzaktan eğitimi tercih ettiği ortaya konmuştur (Fırat, 2017). Uzaktan eğitimi neden tercih ediyoruz sorusuna verilen cevapların çoğunda kendileri için sağladıkları yarar sözü ortaya çıkmaktadır. Çalışıp okumak zorunda kalanlar, okul masraflarının yüksek olması, okul yollarına harcanan zaman gibi sorunlar kişilerin uzaktan eğitimi tercih etmelerini sağlamaktadır. Kaya (2002), uzaktan eğitimin yararlarını; insanlara değişik eğitim seçeneği sunma, kitle eğitimini kolaylaştırma, eğitimde maliyeti düşürme, öğrenciyi sınıf ortamında öğrenim görmeye zorlamama, bireye öğrenme sorumluluğu kazandırma, uzmanlardan daha fazla kişinin yararlanmasını sağlama, eğitimi bir taraftan kitleselleştirebilirken, diğer taraftan bireyselleştirebilme, belli bir zamanda ve belli bir kapalı alanda bulunma zorunluluğunu ortadan kaldırma şeklinde sıralamaktadır. Birleştirilmiş sınıflı okulların yapı, fonksiyon, programın uygulanışı, idari yapı ve işleyişi biçimlerine ilişkin kendilerine has bazı özellikleri vardır. Bu özellikler bazı olumsuzlukları da beraberinde getirmiştir (Abay, 2006). Bu olumsuzluklara ilişkin alanyazında çeşitli çalışmalar yapılmıştır (Palavan ve Göçer, 2017). Bu çalışmalarda birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan köy ilkokullarında ortaya çıkan sorunları şu şekilde sıralanmıştır:

1- Birleştirilmiş sınıflı okullarda dersin işlenişi sırasında ödevli ve öğretmenli çalışan iki grup öğrenci vardır. Öğretmenler ödevli çalışacak grubu derse başlarken ödevlendirmek ve dersin son aşamasında yaptıkları çalışmaları değerlendirmek için süre harcamaktadırlar. 40 dk. işlenen dersin süresinin öğretmenli çalışacak grupta azalması dezavantaj olarak belirtilebilir (Yıldırım, 2008). Bu süreçler yaşanan dezavantaj okutan öğretmenin iki yada daha fazla sınıfı okutmasıyla doğru orantılı olarak artmaktadır. Farklı sınıf sayısına göre ayrılan zaman azalış gösterebilmektedir. Uzaktan eğitim sürecinde ise EBA planlamaları tek sınıf üzerine yapıldığından derse katılabilen öğrencilerle o ders için oluşturulan mekân ve süre dağılımı daha yetebilir hale gelmiştir.

2-İlköğretim programlarının tüm hedeflerine ulaşabilmek güçleşmektedir. Koşullar ve özellikle zaman yetersizliği hedeflere erişmeyi güçleştirmektedir (Köksal, 2009). Esnek olan öğretim programlarında tüm sınıf kademelerinde belirlenen kazanımların tamamlanabilmesi oldukça zordur. Öğretmenin okuttuğu sınıf sayısına göre bu durum daha zorlaşmaktadır. Birleştirilmiş sınıf uygulamalarında iki sınıf, üç sınıf ve dört sınıf bir arada okutma sistemleri kullanılır. Nadiren tek sınıf uygulaması da olmakla beraber belirlenen hedeflere ulaşılması mümkün olmamıştır. Uzaktan eğitim sürecinde bu durum tek sınıf olarak planlamalar olması nedeniyle işlenen dersin kazanımı konusunda yine katılan öğrenciler için avantaj sağlamış fakat o sınıfın planlanamayan diğer ders kazanımları yine eksik kalarak programın gerisinde kalmıştır.

3- Öğretmenin görev yetki ve sorumlulukları artmaktadır. Dört sınıfı bir arada okutan öğretmen aynı zamanda müdür yetkili öğretmendir. Bağımsız sınıflarda okutulan program 2000-2001 öğretim yılından itibaren aynen birleştirilmiş sınıflarda da uygulanmaya başlanmıştır (Köksal, 2009). Müdür yetkili öğretmen görevi öğretmen için ekstra bir sorumluluk getirir sınıf ortamında olan öğretmenlik görevinin yanında idari olarak da okul Milli eğitimle olan iş ve işlemleri de öğrenerek uygulayabilmelidir. Uzaktan eğitim sürecinde bu konuda olan görevleri aynen devam etmiş ilçeyle okul ilişkisini sağlıklı tutmak için çalışmalarına devam etmişlerdir.

4-Birleştirilmiş sınıflarda araç-gereç ve donanım eksikliklerinin bulunması hem idari hem de öğretmenlik alanında sorunlar oluşturur. Okulun bina işleri bakım ve onarımı öğretmenin sorumluluğundadır (Doğan, 2000). İdari işlerin aynı anda yürütmenin zorluğu,

ailenin okula ilgisizliği, mesleki yalnızlık, doyumsuzluk ve yardım alamama birleştirilmiş sınıf öğretmenini mesleki anlamda daha da zora sokmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde de aynı sorunlar devam etmiştir.

5-Birleştirilmiş sınıf öğretmeni okulun; boya badana işleri, çatının, kapıların ve pencerelerin bakımı ve onarımı, su kanalizasyon, okulun yakacak ihtiyacı gibi sorunlarla uğraşmak ve bunları çözüme kavuşturmak zorundadırlar (Doğan, 2000). “Birleştirilmiş sınıflı ilkokulların hemen hepsinde yardımcı personel bulunmaz. Okul binasının tadilatı, bakımı, onarımı her yeni eğitim yılında müdür yetkili öğretmen ve köy halkı ile birlikte organize bir şekilde yapılmak durumunda kalır” der. Uzaktan eğitim sürecinde okul ortamı çok kullanılmadığından bu süreçler yaşanmamıştır.

6-Geçim kaynağı toprağa ve hayvancılığa bağlı kırsal da yaşayan aileler, ilköğretim yaşındaki çocukların iş gücünden faydalanır ve birleştirilmiş sınıflı köy okullarında öğrencilerin çeşitli tesirler altında okula muntazaman devam etmeyişleri, onların derslerde ve okul çalışmalarında geri kalmasına sebep olur (Doğan, 2000). Uzaktan eğitim sürecinde de köy işlerinde çalışmak zorunda kalanları olmuştur. Buda uzaktan eğitime katılma sürecinde çoğu öğrencin eksik kalmasına neden olmuştur.

7-Birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan köy ilkokullarında uygulanan program, köy çocuğunun ve köy halkının ihtiyaçlarına cevap vermekten uzaktır. Şehirdeki sosyal yaşamla köydeki sosyal yaşam eş değer de görülemez (Abay, 2006).

Türkiye'nin sosyal demografik yapısı ve kırsal yerleşim alanlarının 1970'lere kadar şehir nüfusundan fazla olması bu uygulamayı zorunlu kılmıştır. Nüfusu az olan yerleşim yerlerinde öğrenci sayısının azlığı, az mevcutlu sınıflara birden fazla öğretmen verilmesinin imkânsızlığı nedeniyle, birden fazla sınıfın birleştirilerek bir grup halinde, bir öğretmen yönetiminde okutulması zorunluluğunu doğurmuştur. Türkiye'de birleştirilmiş sınıflar daha çok köy olgusuna dayanmaktadır. Birleştirilmiş sınıf uygulaması ekonomiklik açısından düşünölmüş bir önlem sonucu ortaya çıkmıştır (Köklü, 2000). Doğan da (2000), var olan bu eğitim sürecinde birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda özellikle son dönemlerde ortaya çıkan uzaktan eğitim sürecine öğretmenlerin ne derece hazır oldukları, teknolojiye ne derece hazır oldukları, bu sürece eğitim sisteminin alt yapı olarak ne derece hazır olduğu, bu eğitim sistemi içinde bulunan öğrenci ve ailelerin uzaktan eğitim sürecine ne ölçüde adapte olabildikleri vb problem incelemeleri mevcuttur. Özellikle son dönemde yaşanan Covid-19 salgını hemen her öğrencinin uzaktan eğitim almasını gerekli kılmıştır. Türkiye'de 2000'li yılların başından itibaren, teknolojideki gelişmelerin etkisiyle uzaktan/çevrimiçi eğitim, milyonlarca öğrenciye ulaşmaya başlamıştır (Bozkurt, 2017). Buradan ilerleyen yıllar içerisinde de bu tür uzaktan eğitim uygulamaları eğitim sistemleri içerisinde ihtiyaç duyulduğunda uygulanmaya devam edeceği çıkarımında bulunabilir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, uzaktan eğitimin birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan köy ilkokullarında nasıl uygulandığına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Ayrıca birleştirilmiş sınıflı köy ilkokullarında görev yapan öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri hakkında katılımcı sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemede amaçlanmıştır. Belirtilen amaçlar dikkate alınarak araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Uzaktan eğitim sürecine ilişkin birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilkokullardaki sınıf öğretmenlerinin ön bilgiler nelerdir?

2. Uzaktan eğitim sürecinde birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilkokullardaki sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
3. Uzaktan eğitim sürecinin olumlu yönleri hakkında birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilkokullardaki sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
4. Uzaktan eğitim sürecinin olumsuz yönleri hakkında birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilkokullardaki sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
5. Mihver ve uygulamalı derslerle ilgili uzaktan eğitim hakkında birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilkokullardaki sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
6. Uzaktan eğitim sürecine yönelik birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilkokullardaki sınıf öğretmenlerinin önerileri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Birleştirilmiş sınıflı köy ilkokullarında görev yapan sınıf öğretmenlerini uzaktan eğitim sürecinde eğitim öğretimle ilgili yaşanan sıkıntılar ve çözüm önerileri incelemesi, bu araştırma olgu bilim deseninde tasarlanmış nitel bir araştırmadır. Nitel araştırmalar, ilişkilerin etkinliklerin durumların yada materyallerin niteliğinin incelendiği çalışmadır. Olgu bilim deseni, araştırmacının aslında farkında olduğu ancak hakkında derin bilgiye sahip olmadığı olguları incelemek için kullanılmaktadır (Creswell, 2007). Bu nedenle olgu bilim araştırmaları bir olguyu daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olacak sonuçlar, örnekler, açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

2.2. Çalışma Grubu

Dönem projemizin çalışma grubu 2022-2023 eğitim öğretim yılında farklı birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır (Tablo 1). Araştırmaya katılan öğretmenler kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi ile belirlenmiştir.

Tablo 1. Görüşme yapılan öğretmenlerin demografik bilgileri

Öğretmen	Branş	Meslekteki Kıdem	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Bir Arada Okutulan Sınıf
SÖ-1	Sınıf Öğrt	20-25 Yıl	Erkek	Lisans	2
SÖ-2	Sınıf Öğrt	10-15 Yıl	Erkek	Lisans	4
SÖ-3	Sınıf Öğrt	10-15 Yıl	Erkek	Lisans	2
SÖ-4	Sınıf Öğrt	10-15 Yıl	Erkek	Lisans	4
SÖ-5	Sınıf Öğrt	15-20 Yıl	Erkek	Lisans	4
SÖ-6	Sınıf Öğrt	15-20 Yıl	Erkek	Lisans	4
SÖ-7	Sınıf Öğrt	15-20 Yıl	Erkek	Lisans	4
SÖ-8	Sınıf Öğrt	5-10 Yıl	Kadın	Lisans	2
SÖ-9	Sınıf Öğrt	10-15 Yıl	Kadın	Lisans	2

SÖ-10	Sınıf Öğrt	10-15 Yıl	Kadın	Lisans	4
SÖ-11	Sınıf Öğrt	10-15 Yıl	Kadın	Lisans	2
SÖ-12	Sınıf Öğrt	10-15 Yıl	Kadın	Lisans	2
SÖ-13	Sınıf Öğrt	15-20 Yıl	Kadın	Lisans	2
SÖ-14	Sınıf Öğrt	10-15 Yıl	Kadın	Lisans	4

Not. SÖ ile ifade edilen bilgi Sınıf Öğretmenidir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmamda konu ile ilgili literatür taraması yapılarak ve gerekli uzman görüşleri alınmış olup yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Bu görüşme formunda demografik sorular ve açık uçlu sorular bulunmaktadır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu şeklinde hazırlanan görüşme formlarımızda 6 ana başlık altında 15 soru sorularak saha araştırması tamamlanmaya çalışılmıştır.

İlk ana başlığımızda “*Uzaktan eğitim sürecine ilişkin ön bilgileriniz nelerdir?*” bu süreçte kullanılmak zorunda kalınan teknolojiler konusunda öğretmen ve öğrenci açısından var olan durumu ölçme adına 2 alt sorumuz oldu: -*Uzaktan eğitimde hangi platformları kullandınız?* - *Öğrencilerinizin internet ve bilgisayar okuryazarlığı konusundaki görüşleriniz nelerdir?* Soruları hazırlanıp yöneltilmiştir.

Araştırma konumda ikinci ana başlığımızda görüşmeye katılan öğretmenlere; “*Uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar konusundaki görüşleriniz nelerdir?*” sorusunu yönelttim. Bu süreçte oluşan internet alt yapıları, eğitim ve öğrenci açısından karşılaşılan sorunlarla ilgili üç soru hazırlandı: -*Alt yapı açısından karşılaştığınız sorunlar nelerdir?* -*Öğretim açısından karşılaştığınız sorunlar nelerdir?* -*Öğrenci açısından karşılaştığınız sorunlar nelerdir?* Soruları hazırlanıp yöneltilmiştir.

Araştırmamda üçüncü ana başlık olarak seçilen “*Uzaktan eğitim sürecinin olumlu yönleri hakkında görüşleriniz nelerdir?*” soru başlığımızda, pandemi süreci ile birlikte yaşanmaya başlayan eğitim süreçlerinin verimliliğine dair olumlu görüşler soruldu. -*Uzaktan Eğitim sürecinin verimliliği konusundaki görüşleriniz nelerdir?* Soruları hazırlanıp yöneltilmiştir.

Araştırmamız için hazırladığımız dördüncü ana başlığımız da “*Uzaktan eğitim sürecinin olumsuz yönleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?*” pandemi süreciyle öğrenciler de ortaya çıkan fiziksel ve psikolojik sorunlarla ilgili sürecin olumsuzlukları konusunda öğretmen görüşleri soruldu. -*Uzaktan eğitimin öğrencilerde ne tür fiziksel sorunlara yol açtığını düşünüyorsunuz?* -*Uzaktan eğitimin öğrencilerin psikolojik durumlarına etkileri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?* Soruları hazırlanıp yöneltilmiştir.

Araştırmamızda beşinci ana başlıkta seçilen “*Mihver ve uygulamalı derslerle ilgili uzaktan eğitim hakkında görüşleriniz nelerdir?*” soru başlığımızda birleştirilmiş sınıflarda okutulan mihver dersler (Türkçe-Hayat Bilgisi-Matematik) ve uygulamalı derslerle (Görsel Sanatlar- Müzik -Beden Eğitimi) ilgili yapılan uygulamalar ve bu derslerle ilgili ölçme değerlendirme çalışmaları hakkında sorular soruldu. Bunun yanında pandemi sürecinde MEB tarafından uygulanan uzaktan eğitim sürecine dair ulusal yayınlarla yapılan öğretim konusunda öğretmen görüşleri soruldu. -*Mihver derslerde (matematik-Türkçe- hayat bilgisi-fen bilgisi) uzaktan eğitim hakkındaki görüşleriniz nelerdir?* -*Uygulamalı dersler (görsel sanatlar-beden eğitimi-müzik) uzaktan eğitim hakkında ki görüşleriniz nelerdir?* -*Uzaktan eğitim sürecinde ulusal yayınlar ile yapılan uzaktan öğretim konusundaki düşünceleriniz*

nelerdir? -Uzaktan eğitim sürecinde ölçme değerlendirme uygulamaları konusunda ne düşünüyorsunuz? Soruları hazırlanıp yöneltilmiştir.

Araştırmada uzaktan eğitim sürecine dair öğretmenlerin öğrencilerine, meslektaşlarına ve ülke eğitim sistemini belirleyen Milli Eğitim Bakanlığına yönelik önerileri konusunda “Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Önerileriniz Nelerdir?” sorusu temelinde öğretmen görüşleri sorulmuştur. Bunun yanında “Uzaktan eğitim uygulamasında öğrencilere yönelik önerileriniz nelerdir?”, “Uzaktan eğitim uygulamasında meslektaşlarınıza yönelik önerileriniz nelerdir?”, “Uzaktan eğitimde Milli Eğitim Bakanlığına yönelik önerileriniz nelerdir?” soruları öğretmenlere yöneltilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada görüşme tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler, çalışma grubu kapsamında belirlenen 14 öğretmen ile bizzat araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşmeler yapılarak elde edilmiştir. Her bir öğretmen ile randevulara belirlenen gün ve saatte yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme yaklaşık 30-60 dakika sürmüştür.

2.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, araştırmanın kuramsal olarak çok açık ifade edilemediği veya daha derinlemesine bir analize gereksinim duyulduğu durumlarda kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Veriler bizzat araştırmacı tarafından herhangi bir nitel analiz programına başvurulmadan analiz edilmiştir. Yapılan analizler neticesinde elde edilen benzer kodlar hazırlanarak alt temalara ve başlıklara ulaşılmıştır.

3. BULGULAR

Birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar ve bunlara karşı çözüm önerileri hakkında görüşleri aşağıda belirtilmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde; uzaktan eğitim sürecine ilişkin ön bilgi, uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar hakkında fikirleri, uzaktan eğitim hakkında olumlu görüşleri, uzaktan eğitim sürecinin olumsuz yönleri hakkında görüşleri, uzaktan eğitim sürecine ilişkin öneriler konu başlıklarına ilişkin alt temalar oluşturulmuş tablo halinde belirtilmiştir.

Sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin ön bilgilerinin neler olduğu konusunda sorular sorulmuş cevaplar frekanslarıyla birlikte Tablo 2’de belirtilmiştir. Bu konuda sorulan sorular ‘‘ Uzaktan eğitim konusunda aldığınız eğitimler nelerdir?’, ‘‘Öğrencilerinizin internet ve bilgisayar okuryazarlığı konusundaki görüşleriniz nelerdir?’’

Tablo 2. Uzaktan eğitim sürecine ilişkin ön bilgilere ait bulgular

Temalar	Kodlar	f
Uzaktan eğitimde kullanılan platform	Eba	14
	Zoom	14
	Google Meet	3
	WhatsApp	1

İnternet ve bilgisayar okuryazarlığı	İnternet okuryazarı değiller	10
	Yalnızca oyun oynarken iyiler	1
	Sosyal medya bilgisi yok denecek kadar az	1
	Aile içi temel düzeyde okuryazarlık yok	1
	İnterneti amacı dışında kullanıyorlar	2

Uzaktan eğitimde hangi platformları kullandınız?

Tablo 2’de görüldüğü üzere öğretmenler Uzaktan eğitim platformlarından çoğunlukla eba ve zoom kullanılmıştır. Çok az sayıda öğretmen whatsapp ve google meet platformlarını kullanmıştır.

Görüşmeye katılan öğretmenlerimizin çoğunluğu uzaktan eğitimi ders anlatmak ve toplantılara katılmak için kullanırken, bir kısmı ödev takibi, bir kısmı da hizmet içi eğitim ve seminerlere katılmak için kullanmışlardır.

Öğrencilerinizin internet ve bilgisayar okuryazarlığı konusundaki görüşleriniz nelerdir?

“Öğrencilerinizin internet ve bilgisayar okuryazarlığı konusundaki görüşleriniz nelerdir?” Sorusuna öğretmenlerimizin çoğunluğu internet okuryazarı değiller cevabını vermişlerdir. Özellikle çok ilçeye çok uzak olan köylerde alt yapı yetersizliğinin olması bu durumu daha da sorun haline getirmiştir. Öğretmenlerimizin bir kısmının bu konudaki görüşleri ise kendi ifadeleri ile şu şekildedir.

Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları ve kırsalda yaşamaları nedeniyle teknolojiye uzak olup, evlerde cep telefonları hariç teknolojik cihaz olmayan öğrenciler mevcuttur... SÖ-12

Öğrencilerin internet kullanım bilgileri genelde cep telefonları ile sağlanıyor, bilgisayar kullanan ve evinde bilgisayar olan öğrenci sayısı çok az.SÖ-7.

Uzaktan eğitim süreci ilk başladığında internet okur yazarlığı çok zayıftı, bu eğitim süreci zamanla öğrencilerde gözle görünür ilerleme olmuştur.... SÖ-11.

Görüşmeye katılan öğretmenlere uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlarla ilgili görüşleri, “Alt yapı açısından karşılaştığınız sorunlar nelerdir?” ,“Öğretim açısından karşılaştığınız sorunlar nelerdir?”, “Öğrenci açısından karşılaştığınız sorunlar nelerdir?”, başlıkları altında sorulmuştur. Alınan cevaplar frekansları ile birlikte Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar konusunda görüşlere ait bulgular

Temalar	Kodlar	f
Alt yapı açısından karşılaşılan sorunlar	İnternet paketinin azlığı	3
	İnternet hızının az olması ve bağlantı problemleri	6
	Uzak bölgelerde internetin olmaması	2
	Öğrencilerin çoğunda internet olmaması	4
Öğretim açısından karşılaşılan sorunlar	Birleştirilmiş sınıflarda bütün dersler işlenemedi	3
	Öğrenci katılımının az olması	4
	Öğrencilerdeki motivasyon eksikliği	3
	İletişim ve etkileşim yetersizliği	8
	Ölçme değerlendirme yapılamaması	3

	Öğrencilerin imkânlarının olmaması	3
	Katılım yetersizliği	4
Öğrenci açısından karşılaşılan sorunlar	Derslerde geri dönüt alınmaması	3
	Öğrencilerin derslerde sıkılması	2
	Dikkat ve motivasyon eksikliği	4
	Sorumsuzluk ve isteksizlik	1
	Kontrol yetersizliği	4

Alt yapı açısından karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Tablo 3'ten de anlaşılacağı üzere görüşme yapılan öğretmenlerin çoğunluğu alt yapı açısından karşılaşılan sorunlarla ilgili olarak internet hızının az olması ve bağlantı problemleri olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca uzak bölgelerde internetin olmaması ve internet paketlerinin yetersiz olması da karşılaşılan sorunlar arasında gösterilmiştir. Öğretmenlerimizin bir kısmının bu konudaki görüşleri ise kendi ifadeleri ile şu şekildedir.

Okulun bulunduğu mahallelerde ki ailelerde internet bağlantısı yok. Sadece telefonlar vasıtasıyla bağlantı kurmaya çalışıyorlar... SÖ-2

İlk başlangıçta velileri çoğunda düşük kota sorununun yanı sıra uzaktan eğitimin nasıl yapılacağı konusunda bilgi sahibi olmamaları, son derece hazırlıksız yakalanmaları.... SÖ-5

Okulun bulunduğu köy sağlıklı internet alt yapısına sahip değil telefon servis sağlayıcılar yeterli çekim gücü yok, sık sık elektrik kesintileri de yaşanmakta, ayrıca internet erişim ücretlerinin fazlalığı da velilere zorluk yaşıyor... SÖ-10

Öğretim açısından karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Öğretim açısından karşılaşılan sorunlar sorulduğunda görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunluğu birleştirilmiş sınıflarda konuların eksik kaldığı, öğrenci katılımının az olması ve internet sorunları da diğer problemler olarak belirtilmiştir. Öğretmenlerimizin bir kısmının bu konudaki görüşleri ise kendi ifadeleri ile şu şekildedir.

Öğrencilerin bu yeni sistemde uygulamayı kullanma becerilerinin düşüklüğü (mikrofon açma kapama, mesaj yazma vb.) sessi bir oda bulunmaması ilgi ve motivasyonu düşüren unsurlardır... SÖ-5

Çocuklar ilk defa böyle bir durumla karşılaştıkları için ilk başta bocaladılar adapte olamadılar. Elektrik kesintileri ve internet kotasının azlığı derse katılımları düşürdü verimli bir ders anlatım ortamı sağlanamadı.... SÖ-12.

Ev ortamında öğrencilerde dikkat eksikliği ve adaptasyon gibi sorunlar ortaya çıkardı. Ödev ve etkinliklerde ger dönüt kontrolü sağlanamadı. Devam zorunluluğunun olmaması derse katılımı düşürdü.... SÖ-8.

Öğrenci katılımı olmadı ya da 1-2 öğrenci katıldı... SÖ-11

Öğrenci açısından karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Görüşmeye katılan öğretmenlere öğrenci açısından uzaktan eğitimin sorunları sorulduğunda en çok katılım yetersizliği cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin imkânlarının olmaması, derslerin ciddiye alınmaması ve motivasyon eksikliği ise verilen diğer cevaplardır. Öğretmenlerimizin bir kısmının bu konudaki görüşleri ise kendi ifadeleri ile şu şekildedir.

Sınıf ortamındaki özgüven ekran önünde sağlanamıyor... SÖ-10.

Kamera açısının dışında kalınması kontrol etmekte zorluklar yaşattı. Ödev ve çalışmaların kontrolü de bir hayli zor ve zaman alıcı oldu. Devam zorunluluğunun olmayışı dikkat ve motivasyonu olumsuz etkiledi....SÖ-9.

Öğrenciler kamera açma zorunluluğunun olmaması ders sırasında başka şeylerle ilgilenmelerine, bazı velilerinde çocuklarının yanında derse katılmaya çalışarak sorulara cevap vermeleri doğru ölçme değerlendirme yapmayı zorlaştırmıştır.. SÖ-3

Görüşmeye katılan öğretmenlere uzaktan eğitim sürecinin olumlu yönleri hakkında görüşleri “*Uzaktan Eğitim sürecinin verimliliği konusundaki görüşleriniz nelerdir?*” temaları soru soruldu ve alınan cevaplar Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Uzaktan eğitim sürecinin olumlu yönleri hakkında görüşlere ait bulgular

Tema	Kodlar	f
Uzaktan eğitim sürecinin verimliliği	İnternet ve bilgisayar okuryazarlığın da kazanılan tecrübe	2
	Verimsiz olmuştur	6
	Yüz yüze eğitime destek niteliğinde olması	1
	Zaman ve mekân kavramını ortadan kaldırması	3
	Öğrencilerin okuldan tümüyle kopmaması	1
	Aile destekli canlı derslere katılmaları	4

Uzaktan Eğitim sürecinin verimliliği konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Tablo 4 incelendiğinde;“*Uzaktan Eğitim sürecinin verimliliği konusundaki görüşleriniz nelerdir?*” sorusuna görüşmeye katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu verimsiz olmuştur yanıtını vermişlerdir. Aile destekli derslere katılımın olması ve öğrencilerin tümüyle okuldan uzaklaşmasını önlediği için kısmen faydalı bulan öğretmenler de olmuştur. Öğretmenlerin bir kısmının bu konudaki görüşleri ise kendi ifadeleri ile şu şekildedir.

Tabi ki yüz yüze eğitimle kıyaslanamaz. Ama uzaktan da ders işlenebildiğini istekli öğrenci ve ailelerle kazanımların işlenebildiğini gördük ama sınırlı sayıda öğrenci ile derslerin yapılması geri kalan öğrencilerin seviyelerinde düşüklükler olduğu gözlemlendi...SÖ-13.

Hiçbir verim elde edilememiştir... SÖ-2-5-7-9-11-14.

Biz öğretmenler ve katılan öğrencilerde internet ve bilgisayar okur yazarlığı konusunda gelişme ve fayda sağlanmıştır....SÖ-12.

Görüşmeye katılan öğretmenlere uzaktan eğitim sürecinin olumsuz yönleri hakkında görüşleri 2 başlık altında sorulmuştur. Bu başlıklar, “Uzaktan eğitimin öğrencilerde ne tür fiziksel sorunlara yol açtığını düşünüyorsunuz?”, “Uzaktan eğitimin öğrencilerin psikolojik durumlarına etkileri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?”, şeklindedir. Bu sorulara verilen yanıtlar Tablo 5’te frekansları ile birlikte gösterilmiştir.

Tablo 5. Uzaktan eğitim sürecinin olumsuz yönleri hakkında görüşlere ait bulgular

Temalar	Kodlar	f
Uzaktan eğitimin öğrencilerde yarattığı fiziksel sorunlar	Omurilik ve göz sorunlarına yol açma	11
	Kişisel gelişimin olumsuz etkilenmesi	1
	Telefon ve bilgisayar bağımlılığı	4
	Sosyal yönden olumsuzluk	2
Uzaktan eğitimin öğrencilerin	Algıda dağınıklık	1
	Öğrencilerde asosyallik belirtiler	7

psikolojik durumlarına etkileri	Davranış bozukluğu	1
	Okuldan uzaklaşma	4
	Kendine güvensizlik	1
	Yalnızlaşma	1
	Ekran bağımlılığı	2
	İletişim yetersizliği	1
	Kurallara uyum	8
	Sorumsuzluk	2

Uzaktan eğitimin öğrencilerde ne tür fiziksel sorunlara yol açtığını düşünüyorsunuz?

Tablo 4 incelendiğinde “*Uzaktan eğitimin öğrencilerde ne tür fiziksel sorunlara yol açtığını düşünüyorsunuz?*” sorusuna öğretmenlerin çoğunluğu omurilik ve göz sorunlarına yol açmıştır cevabını vermişlerdir. Bazı öğretmenler okuldan ve derslerden soğuma, ilgisiz kalma gibi durumları belirtirken bazıları da sosyal yönden öğrencileri olumsuz etkilemiştir cevabını vermiştir. Öğretmenlerin bir kısmının bu konudaki görüşleri ise kendi ifadeleri ile şu şekildedir.

Öğrencilerin bilgisayar ve telefon başında uzun süre aynı pozisyonda durması gelişim çağındaki çocuklarda boyun ve belde rahatsızlıklara duruş bozukluklarına sebep olmuştur....SÖ-7.

İnternet erişimi sağlanamayan öğrenciler istemeden de olsa eğitim öğretimden uzaklaşıyor, saatlerce ekran başında durmak ve bakmak zorunda kalıyorlar. ...SÖ-10

Dersler üst üste olduğu için sıkıldıkları gözlemlendi. Telefon başında metni okurken odaklanma sorunu yaşadılar gözlerinin ağrıdığını belirttiler. ...SÖ-14.

Uzaktan eğitimin öğrencilerin psikolojik durumlarına etkileri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

“*Uzaktan eğitimin öğrencilerin psikolojik durumlarına etkileri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?*” sorusuna ise öğretmenlerimiz genellikle öğrencilerde asosyallik belirtileri görünmesine neden olmuştur cevabını vermişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmı bu soruya okuldan uzaklaşmaya neden olmuştur cevabını vermişlerdir. Bazı öğretmenler ise ekran bağımlılığına neden olmuştur cevabını vermiştir. Öğretmenlerin bir kısmının bu konudaki görüşleri ise kendi ifadeleri ile şu şekildedir.

Okulun sıcak ve samimi ortamını yansıtmadığı için okula olan özlem duygusu arttı. Bazı çocuklar diğer arkadaşlarına göre yavaş okuduğu için adaptasyon sorunları fazlaştı geri kaldıkları hissi bilişsel yönden olumsuz etkiledi, ...SÖ-14.

Okul kültüründen uzaklaştılar arkadaşlık duygusunu tam manasıyla yaşayamadılar, ...SÖ-9

Öğrenciler evde çok fazla zaman geçirdiği için okulu, öğretmenlerini ve arkadaşlarını özledi. Yalnızlaşma ve içe kapanma gibi psikolojik durumlar oluşmaya başladı. ...SÖ-3.

Görüşmeye katılan öğretmenlere mihver ve uygulamalı derslerle ilgili uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri 4 ana başlık altında sorulmuştur. Bu sorular, “*Mihver derslerde (Matematik-Türkçe- Hayat Bilgisi-Fen Bilimleri) uzaktan eğitim hakkındaki görüşleriniz nelerdir?*”, “*Uygulamalı dersler (Görsel Sanatlar-Beden Eğitimi-Müzik) uzaktan eğitim hakkında ki görüşleriniz nelerdir?*”, “*Uzaktan eğitim sürecinde ulusal yayınlar ile yapılan uzaktan öğretim konusundaki düşünceleriniz nelerdir?*” ,

“Uzaktan eğitim sürecinde ölçme değerlendirme uygulamaları konusunda ne düşünüyorsunuz?” Öğretmenlerin bu sorulara verdiği cevaplar Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Mihver ve uygulamalı derslerle ilgili uzaktan eğitim hakkında görüşlere ait bulgular

Temalar	Kodlar	f
Mihver derslerde (matematik-Türkçe- hayat bilgisi-fen bilgisi) uzaktan eğitim hakkındaki görüşler	Mihver derslerde uzaktan eğitim olmaz	3
	Öğrenme gerçekleşmiyor	2
	Verim alınmamakta	2
	Yaparak yaşayarak olmalı	1
	Pekiştirici yönü zayıf	4
	Kazanımlar sınırlı da olsa işlenebildi	2
	Amacına ulaşmadaki zorluk	1
Uygulamalı dersler (görsel sanatlar-beden eğitimi-müzik) uzaktan eğitim hakkındaki görüşler	Uygulamalı derslerde uzaktan eğitim olmaz	11
	Uygun değildir	2
	Zorunlu olduğunda uygulanmalı	1
	Teknolojik uygulamalar kullanıldı (web2)	1
	Bu dersler için zaman ayrılmadı	1
Uzaktan eğitim sürecinde ulusal yayınlar ile yapılan uzaktan öğretim konusundaki düşünceler	Birleştirilmiş sınıf seviyelerine uygun değil	6
	İmkân oluşturulursa sürdürülebilir	2
	Uzaktan eğitime katılamayanlar için faydalıdır	5
	Zorunlu durumlarda sürdürülebilir	2
	Ders kayıtlarında tekrarlarının olması faydalıdır	2
	Kendi öğretmenleri gibi seviyelerine uygun anlatım olmaması ilgiyi azaltmıştır.	1
Uzaktan eğitim sürecinde ölçme değerlendirme uygulamaları konusunda düşünceler	Web2 araçları kullandım	1
	Sağlıklı bir ölçme değerlendirme yapılmadı	7
	Dersler sırasında aile desteği olan öğrenciler geri dönütler sağlıklı olmadı.	4
	Teorik dersler de sınav yapılmaması ölçmede eksiklikler oluşturdu.	4
	Teknoloji eksikliği çok fazlaydı.	3
	Objektif değerlendirmeler yapılamadı	1

Mihver derslerde (matematik-Türkçe- hayat bilgisi-fen bilgisi) uzaktan eğitim hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Tablo 6’da sorulan “Mihver derslerde (Matematik-Türkçe- Hayat Bilgisi-Fen Bilimleri) uzaktan eğitim hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusuna öğretmenlerin çoğunluğu müfredat konularının yeteri kadar olmasa da işlendiğini, fakat pekiştirici yönünün zayıf olduğu, ilk kademelerde zorluk çekildiği konusunda hemfikir oldular. Öğretmenlerin bir kısmının bu konudaki görüşleri ise kendi ifadeleri ile şu şekildedir.

Türkçe ve matematikte yazı ve problem anlama sorunları oldu özellikle 1. Sınıfta dikte konusunda bariz şekilde hissedildi... SÖ-1.

Müfredatı yetiştirme ve tamamlama konusunda olumsuzluk oluşmadı fakat yeteri kadar dönüt alınamadı... SÖ-9.

Okuma yazma konusunda sıkıntısı olmayan öğrencilerle normal eğitim kadar olmasa da ilerleme kaydediliyordu fakat okuma yazma bilmeyen öğrencilerle ilerleme çok yavaştı. ... SÖ-11.

Uygulamalı dersler (görsel sanatlar-beden eğitimi-müzik) uzaktan eğitim hakkında ki görüşleriniz nelerdir?

Uygulamalı dersler (görsel sanatlar-beden eğitimi-müzik) uzaktan eğitim hakkında ki görüşleriniz nelerdir? Sorusuna öğretmenlerimizle yaptığımız görüşmelerde öğretmenlerin büyük çoğunluğu uygulamalı derslerde uzaktan eğitimde istenilen verim alınamamaktadır görüşü hâkim olmuştur. Öğretmenlerin bir kısmının bu konudaki görüşleri ise kendi ifadeleri ile şu şekildedir.

Öğrenciler derslere katılım sağlayamadılar daha çok mihver derslere katılımı tercih ettiler. Zaten az olan internet kotaları nedeniyle bu alanda çok fazla ders planlanmadı. ...SÖ-8.

Gerekli fiziki ortam sağlanamadığından temaslı ve hareketli etkinlikler yapılamadı. Görsel sanatlar ve müzik dersleri için akran öğrenmesiyle gerçekleştirildiğinden uzaktan eğitimde bu derslerde yeterli verim sağlanmıyordu. ... SÖ-10.

Çocuklar telefonla girdikleri bu derslerde çok zorlandılar. Bilgisayarla derse katılanlar fare ile çizim yapabildiler çok da eğlendiler. Beden eğitiminde ritmik çalışmalar müzik eşliğinde spor, dans hareketleri süreci daha eğlenceli hale getirmeye çalışıldı. ... SÖ-11.

Uzaktan eğitim sürecinde ulusal yayınlar ile yapılan uzaktan öğretim konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

Uzaktan eğitim sürecinde ulusal yayınlar ile yapılan uzaktan öğretim konusundaki düşünceleriniz nelerdir sorusuna öğretmenlerin bir kısmı, birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan ilkokullara yönelik ağır olduğu yinede uzaktan eğitim sürecine katılmayanlar için faydalı olduğu görüşleri üzerinde hemfikir olmuşlardır. Öğretmenlerin bir kısmının bu konudaki görüşleri ise kendi ifadeleri ile şu şekildedir.

Verimli olmadığını düşünüyorum konular çok sıkıcı bir ortamda ve bizim birleştirilmiş sınıf öğrencileri için seviyelerinin çok üstünde olduğunu düşünüyorum... SÖ-14.

Konularda eksiği olanlar için tekrar niteliğinde izlediklerinde faydalı olduğunu düşünüyorum fakat uzun süre ekran önünde kalmaya maruz bırakılan öğrenciler bu yayınları takip etmek istemediklerini düşünüyorum. ... SÖ-13.

Çok başarılıydı ilgi çekici görev alan öğretmenler çok aktif olamaya çalıştılar. Takip edenler için faydalı olduğunu düşünüyorum. ... SÖ-4.

Uzaktan eğitim sürecinde ölçme değerlendirme uygulamaları konusunda ne düşünüyorsunuz?

“Uzaktan eğitim sürecinde ölçme değerlendirme uygulamaları konusunda ne düşünüyorsunuz?” sorusuna öğretmenlerin çoğu sağlıklı bir ölçme değerlendirme yapılamadı cevabını vermişleridir. Öğretmenlerin bir kısmının bu konudaki görüşleri ise kendi ifadeleri ile şu şekildedir.

Uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirmenin objektif ve sağlıklı olabildiğini düşünmüyorum. Bilinçli aileler de öğrenci değerlendirmeleri yapılabiliyor fakat genellikle aile desteği sağlanamadığından öğrencinin gerçek kazanımları belirlenemiyor. ...SÖ-10.

Yapılmaya çalışılan ölçme değerlendirme uygulamalarında en çok öğrencilere velilerin dışarıdan yardımları olduğu gözlemlendiği için verimli bir değerlendirmeden söz edilemez. Ayrıca yapılan devamsızlıklar da bu durumu daha da olumsuz etkilemiştir. ... SÖ-5.

Kesinlikle ölçe ve değerlendirme yapılamamıştır. Zaten pandemi öncesi işlenen konular dışında kalan kazanımlar tam olarak verilemedi bu nedenle ölçme yapılamazdı, ...SÖ-1.

Görüşmeye katılan öğretmenlere uzaktan eğitim sürecine yönelik önerileri 3 ana başlık altında sorulmuştur. Bu sorular “*Uzaktan eğitim uygulamasında öğrencilere yönelik önerileriniz nelerdir?*”, “*Uzaktan eğitim uygulamasında meslektaşlarınıza yönelik önerileriniz nelerdir?*” , “*Uzaktan eğitimde Milli Eğitim Bakanlığı’na yönelik önerileriniz nelerdir?*” şeklindedir. Bu sorular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Uzaktan eğitim sürecine yönelik önerilere ait bulgular

Alt Tema	Kodlar	Frekans
Uzaktan eğitim uygulamasında öğrencilere yönelik önerileriniz nelerdir?	Ders takibi ve tekrar	6
	Uzaktan eğitim yapılmamalı	2
	Katılım arttırılmalı	3
	Sorumluluk almalılar	1
	Sosyal olmaları	1
Uzaktan eğitim uygulamasında meslektaşlarınıza yönelik önerileriniz nelerdir?	Dikkatini toplayacağı bir yerde uzaktan eğitime katılmalı	4
	Hizmet içi almaları	3
	Öğrencilere her koşulda ulaşmaya çalışmaları	6
	Öğrencilere ön bilgilendirme yapmaları	2
	Derste öğrencilerin ilgisini çekebilecek uygulamalar	3
Uzaktan eğitimde Milli Eğitim Bakanlığına yönelik önerileriniz nelerdir?	Dijital içeriklerle dersleri zenginleştirmeleri	3
	Ekran bağımlılığına dikkat etme	1
	Ders süresi 30 dakikadan fazla olmalı	2
	Günde en fazla 5 ders olmalı	3
	İnternet ücretsiz olmalı	3
Uzaktan eğitimde Milli Eğitim Bakanlığına yönelik önerileriniz nelerdir?	Daha zengin içeriklerle dolu bir EBA uygulaması	4
	Fırsat eşitliği sağlanmalı	7
	Öğrenci katılımı zorunlu olmalı	2
	Bu konuda hizmet içi eğitimler sağlanmalı	2
	İnternet alt yapısı güçlendirilmeli	1

Uzaktan eğitim uygulamasında öğrencilere yönelik önerileriniz nelerdir?

Tablo 7’de sorulan “*Uzaktan eğitim uygulamasında öğrencilere yönelik önerileriniz nelerdir?*” sorusuna öğretmenler dersi iyi takip etmeleri ve tekrar yapmaları tavsiyesinde bulunmuşlardır. Ayrıca bu soruya verilen diğer bir cevap ise dikkatlerini dağıtmayacak sesiz bir ortam oluşturmaları olmuştur. Öğretmenlerin bir kısmının bu konudaki görüşleri ise kendi ifadeleri ile şu şekildedir.

Dikkatinizi dağıtacak eşyaları etrafınızdan uzaklaştırın. Ekranı belli bir mesafede durun. Ders başlamadan önce ders araç ve gereçlerinizi hazır bulundurun.... SÖ-1.

Canlı derslerde devam durumuna dikkat etmelerini ve dersi dikkatli dinleyerek öğretmenlerini dikkatli dinlemelerini tavsiye edebilirim. Ayrıca günlük hayatta da öğrendiklerini uygulayıp kazanıma dönüştürmelidirler....SÖ-6.

Uzaktan eğitimde yapılacak olan uygulamaların özelliklerini iyice keşfetmelerinin yanı sıra çağımızın yeterli imkan sağladığı en güzel öğrenim özelliklerinden biriside kendi kendine öğrenmeyi destekleyici ortamı internetin sağlamasıdır. Metaverselerin Big dataların, Veri

Madenciliğinin konuşulduğu bir zamanda bunu başaranlar geleceğin aranan insanları ve meslekleri olacaktır. ...SÖ-5.

Uzaktan eğitim uygulamasında meslektaşlarınıza yönelik önerileriniz nelerdir?

Uzaktan eğitim uygulamasında meslektaşlarınıza yönelik önerileriniz nelerdir sorusuna görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğu her ne koşulda olursa olsun mutlaka öğrencilerine ulaşmanın yolunun bulunması gerektiği konusunda hemfikir olunmuştur. Bir kısmı hizmet içi eğitim almalarını bir kısmı da öğrencilere ön bilgilendirme yapmalarını tavsiye etmiştir. Öğretmenlerin bir kısmının bu konudaki görüşleri ise kendi ifadeleri ile şu şekildedir.

Teknoloji kullanımı alanında kendilerini mutlaka geliştirmeliler. Öğrencilerin dikkatlerini çekecek onları hem öğretirken aynı zamanda da eğlendirebilecek internet ortamı içerisinde hazırlayabilmelidirler. ...SÖ-3.

Velilere ön bilgilendirme yapılarak işe başlanabilir. Dersler mutlaka önceden bildirilmelidir. Değişik eğitim sitelerinden kaynaklar araştırılarak uygulanabilir olanlar belirlenmeli ve uygulanmalıdır. Web2 araçlarının kullanımında tecrübemizi artırmalıyız. ... SÖ-9.

Öğrenciler ulaşmanın herhangi bir yolunu bulduktan sonra sadece kitap ve testlere bağlı kalmak yerine etkileşimli öğretim yöntemlerini ve yeni program uygulama ve yazılımları takip etmelerini öneririm. ... SÖ-12.

Uzaktan eğitimde Milli Eğitim Bakanlığına yönelik önerileriniz nelerdir?

Uzaktan eğitimde Milli Eğitim Bakanlığına yönelik önerileriniz nelerdir sorusuna görüşmeye katılan öğretmenler, fırsat eşitliği sağlanmalı, internet ücretsiz olmalı, içerikler zenginleştirilmeli, ders süreleri 30 dakikadan fazla olmamalıdır cevaplarını vermişlerdir. Öğretmenlerin bir kısmının bu konudaki görüşleri ise kendi ifadeleri ile şu şekildedir.

Uzaktan eğitimde öğretmen kadar öğrenci de sorumluluk almalı. Öğretmen öğrencinin takibini yapmalı ancak sorumluluk öğrencide olmalı. Bunun için aileler bilinçlendirilmelidir. Tüm öğrenciler için aynı imkân ve fırsatlar oluşturulabilmelidir. ... SÖ-8.

Bakanlık EBA dan ulaşımda alt yapıyı hızlandırmalı. Kolay ders atanmalı. Ve kolay derse katılım sağlanabilmelidir. EBA daki ders konu videolarının tamamlanması gerektiğini düşünüyorum. Öğrenci okula gelmediği günlerin ders konularını videolardan izleyebilmeli... SÖ-11.

Uzaktan eğitime teknolojik sebepler nedeniyle katılamayan öğrenciler için gereken araç gereci sağlamalıdır... SÖ-14.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırma birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan ilkokullarda görev yapan 7 erkek 7 kadın toplam 14 sınıf öğretmenin görüşleri alınarak yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde öğretmenlerin birçoğunun uzaktan eğitime başlarken hiçbir eğitim almadığını belirlenmiştir. Bu da göstermektedir ki hazırlıksız yakalanan bu süreçte eğitimde aksamalara sebep olmuştur. Öğretmenlerin tamamı EBA ve zoom platformlarını kullanmış diğer uygulamalar tercih edilmemiştir. Uzaktan eğitim platformlarının kullanılma amaçları ise genellikle ders anlatmak ve toplantılara katılmak olmuştur. Öğretmenler öğrencilerinin, bilişim araçlarını

genellikle telefon uygulamaları ve oyun oynamak için kullandıklarını düşünmektedirler. Pandemiden sonra uzaktan eğitim sürecine yönelik sorular sorulduğunda öğretmen görüşleri, uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin yerini tutmadığını, çok faydalı olmadığını belirtmişlerdir.

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler internet alt yap sorunu, hazırlıksız yakalanma internet hızı ve bağlantı problemleri olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca bazı uzak köylerde internetin hiç olmaması, öğrencilerde bilgisayar, tablet veya telefon bulunmaması, internet paketlerindeki yetersizlik sayılan diğer problemlerdendir. Dersler sırasında öğrenci katılımının azlığı, internetin sürekli kopması ve öğrencilerdeki motivasyon ve aile desteği eksikliği eğitim açısından görülen sorunlar olarak gösterilmiştir. Öğrenciler açısından değerlendirildiğinde ise katılımdaki yetersizlik, öğrencilerin imkânlarının olmaması, derslerin aile ve öğrenciler arasında yeteri kadar ciddiye alınmaması, kontrol yetersizliği gibi sorunlarla karşılaşmıştır. Sürecin bir başka aşaması olan planlama açısından ise, derse katılan öğrenciler her canlı derse katılmamış, yüz yüze eğitimdeki planın uygulanmaya çalışılması farklı zorluklara yol açmış bu sürece hazırlıksız yakalanılmış. Veliler gerek iş yoğunluğu gerek maddi imkânsızlıklardan dolayı gereken ilgiyi göstermemiş ve öğrencilerine yeterli imkânı sunamamıştır, kendileri de yeterli teknik bilgi ve beceriye sahip olmadıklarından bu konuda çocuklarına yardımları dokunamamıştır. Ayrıca öğretmenler bu süreçte özellikle köy ilkokulları olarak daha çok fazla problem yaşadılar öğrencilerin katılmaması, derste teknik problem yaşayacak mıyım endişesi, alınan ani kararlar, sürekli değişen durumlar, eğitimin bir süre uzaktan bir süre yüz yüze olarak sürekli değişmesi belirsizlik köy öğretmenlerinin yaşadığı sorunlardan olmuştur.

Görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinin beklenen oranda verimli olmadığı görüşündedir. Buna rağmen zamandan ve mekândan bağımsız olunması, öğrencilerin eğitim öğretimden tümüyle kopmaması ve kazanılan tecrübe uzaktan eğitimin avantajı olarak değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu bu sürecin eğitim öğretimde geliştirici yönü olmadığını, bir kısmı da teknoloji alt yapısı ve okuryazarlığı konusunda tecrübelerini artırdığı konusunda faydalı olduğu görüşündedir. Öğrenme ortamı sağlama ve öğrenmeyi pekiştirme açısından genel düşünce faydalı olmadığı yönünde olmuştur. Bununla birlikte öğrenciler imkân bulursa dersleri kayıtlardan tekrar izleme fırsatı bulabilmeleri pekiştirme açısından faydalı olacağı bu da çoğu köylerde mümkün olmadığı belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimin öğrenme konusundaki faydası hakkında öğretmenler fırsata dönüştürülebilir görüşündedir. Özellikle birleştirilmiş sınıflı köy ilkokullarında, bir arada olan sınıflar canlı derslerde tek sınıf olarak planlama yapılması derslerin daha düzenli kazanım vermede daha planlı olmasını sağlamıştır.

Düzenli katılan öğrencilerin sürekli ekran karşısında saatlerce beklemeleri omurilik ve göz problemlerine neden olmuştur. Öğretmenlere uzaktan eğitimin öğrencilerin psikolojik olarak etkileri hakkındaki düşünceleri sorulduğunda özellikle bir ve ikinci sınıflarda, okuldan uzaklaşma ve ekran bağımlılığı problemleri gözlemlediklerini dile getirmişlerdir. Pandemi sonrasında yüz yüze eğitimlerde okula dönen öğrencilerde kurallara uyum problemi, davranış bozukluğu, odaklanma sorunu, iletişimde gerileme, sabırsızlık, sorumsuzluk gibi sorunlar oluşabildiği gözlenmiştir. Öğrencilerin bilgiye internet ortamında ulaşmaları konusunda öğretmenler, internetteki her bilginin doğru ve çocuklar düzeyinde olmadığını öğrencilerin öğrenilen bilgileri kavrayamadığı konusunda olumsuz fikir beyan etmişlerdir. Bununla birlikte bilgiye hızlı ulaşma konusunda fayda sağladığı için olumlu yaklaşan öğretmenler de olmuştur.

Uygulamalı derslerde uzaktan eğitimle verim alınmadığını, pekiştirici yönünün olmadığını, uygulamalı derslerin yaparak yaşayarak olması gerektiği görüşünü belirtmişlerdir. Bununla birlikte bir kısmı öğretmen ise sadece teorik kısımlar için sürdürülebilir görmektedir.

Kısaca uzaktan eğitimin yaşam boyu eğitim alanında yine sadece teorik dersler için uygulanabileceği görüşünde hem fikir olmuştur. Ayrıca seminer, konferans ve toplantılar için de kullanılabilmesi belirtilmiştir. Simülasyon ve animasyon ile yapılan eğitimlerin derslerde daha fazla dikkat topladığı gözlemlenmiş, derslere hazırlık aşamasında faydalı olacağı görüşü hâkim olmuştur. Ayrıca konuların pekiştirilmesinde faydalı olacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan köy ilkokullarında görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime bakış açılarının olumsuz olduğunu söylemek mümkündür. Bunun en büyük sebebi ise bu süreçte yaşanan yetersizlikler olarak belirtilmiştir, alt yapı eksikliği, bilgisizlik, tecrübesizlik, maddi imkânlar gibi yetersizlikler belirtilmiştir. Özellikle bu okullarda eğitim gören öğrencilerin sosyoekonomik durumları uzaktan eğitime katılımı olumsuz etkilemekte fırsat eşitliğini ortadan kaldırmaktadır. Bu da uzaktan eğitimin verimli olmasının önündeki en büyük engel olmuştur.

Bu araştırmamızdaki ana başlıklardan biri ise öneriler kısmı olmuştur. Görüşmeye katılan öğretmenlere, öğrencilere, öğrenci velilerine, meslektaşlarınıza ve Milli Eğitim Bakanlığına önerileriniz nelerdir diye sorulmuş ve aşağıdaki verilere ulaşılmıştır. Öğrencilere, ders takibi ve tekrar yapmaları, sorumluluk almaları, sosyal olmaları ve canlı derslere katılırken dikkatlerinin dağılmayacağı bir ortam seçmeleri sunulan öneriler arasındadır. Öğrenci velilerine, öğrencilerinin derse katılımını kontrol etmeleri, gerekli ortam ve imkânı onlara sunmaları, uzaktan eğitimi önemsiz görmemeleri, çocuklarına sorumluluk vermeleri ve onları her konuda anlayışla karşılamaları öneriler arasındadır.

Görüşmeye katılan öğretmenlerin meslektaşlarına, hizmet içi eğitimlere katılmaları, uzaktan eğitim öncesinde öğrencilere ön bilgilendirme yapmaları, öğrencilere her konuda ulaşmaya çalışmaları, derslerde dikkat çekici uygulamalara yer vermeleri öneriler arasındadır. Milli Eğitim Bakanlığına ise, derslerin süresinin 30 dakikadan fazla olmaması, günde en fazla 5ders yapılması, öğrenciler derse katılmadığı zaman ücretlerinin kesilmemesi, uzaktan eğitimde internetin ücretsiz olması, fırsat eşitliği sağlanması, derslerde öğrenci katılımının zorunlu olması, ders içeriklerinin zenginleştirilmesi, bu konuda hizmet içi eğitimlerin yoğunlaştırılması, mümkün olduğunca uzaktan eğitimden kaçınılması ve alt yapının güçlendirilmesi öneriler olarak belirtilmektedir.

KAYNAKÇA

- Abay, S. (2006). *Birleştirilmiş sınıf uygulamasında öğretmenlerin öğrenme öğretme sürecinde karşılaştığı sorunlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Ağır, F., Gür, H. ve Okçu, A. (2008). Uzaktan eğitime karşı tutum ölçeği geliştirmeye yönelik geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Education Sciences*, 3(2), 128-139.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.

- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). CA: Sage.
- Doğan, A. R. (2000). *Birleştirilmiş sınıflarda eğitim öğretim*. Trabzon: Uzun Yayınevi.
- Fırat, M. (2017). Understanding Turkish students' preferences for distance education depending on financial circumstances: A large-scale CHAID analysis. *International Review of Education*, 63(2), 197-212.
- Göktaş, Y., Gedik, N., Karoğlu, A. ve Çağıltay, K. (2009). Öğretim teknolojilerinin osmanlı imparatorluğu dönemi'ndeki tarihsel gelişimi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 81-92.
- İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim* (3.baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Jones, N. B., & Laffey, J. (2002). How to facilitate e-collaboration and e-learning in organization. *The ASTD E -Learning Handbook: Best Practices, Strategies and Case Studies for an emerging field*, McGraw Hill Companies.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Köklü, M. (2000). *Birleştirilmiş sınıfların yönetimi ve öğretim*. Beta Yayın Dağıtım.
- Köksal, K. (2009). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Palavan, Ö. ve Göçer, V. (2017). Sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıflarda karşılaştıkları problemler (Malatya il örneği). *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 69-96.
- Türk Dil Kurumu. (2022). <https://sozluk.gov.tr/>, 20.10.2023
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, M. (2008). *Birleştirilmiş sınıflarda ses temelli öğretim ile ilk okuma öğretiminde karşılaşılan güçlükler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.